

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 4/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om en reform av folkbokföringen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 mars 1998 proposition 14/1998 rd med förslag till lagstiftning om en reform av folkbokföringen till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsrådet Päivi Pekkarinen, inrikesministeriet
- överinspektör Tuula Lybeck, undervisningsministeriet,
- regeringsrådet Raija Isotalo och dataadministrationsdirektör Olavi Köngäs, finansministeriet
- inspektör Erkki Huhta, Kyrkostyrelsen
- assessorn vid kyrkostyrelsen Timo Parrukoski, Ortodoxa kyrkostyrelsen i Finland
- direktör Hannu Luntiala, befolkningsregistercentralen
- mantalsskrivaren Leea Väre, Jyväskylä magistrat
- juristen Outi Raitoaho, Finlands Kommunförbund

- kyrkoherde Seppo Haavisto, Halikko församling
- kyrkoherde Rauno Pietarinen, ortodoxa församlingen i Ilomants, även som representant för Ortodoksisten Pappien Liitto OPL ry
- kyrkosamfundsdirektör Jorma Kuusinen, Frikyrkan i Finland
- ordförande Roy Veistämö, Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry
- biträdande ombudsman Jukka Huttunen, Finlands kyrkas prästförbund rf
- byråsekreterare Tarja Saarinen, Lääninhallinnon ja väestökirjanpidon henkilökuntaliitto LVL ry
- juristen Anna-Maria Numminen, Församlingarnas Tjänste- och Befattningshavares Förbund FTBF rf
- generalsekreterare Väinö Hyvönen, Suomen vapaan kristillisyyden neuvosto SVKN ry.

Justitieministeriet, dataombudsmannen, Riksarkivet, Valtion ammattiliitto VAL ry och Frimurarnas Förbund rf har lämnat skriftliga utlåtanden i frågan.

PROPOSITIONEN

För att ordna folkbokföringen mellan staten och kyrkan föreslår regeringen att befolkningsdatalagen, lagen om registerförvaltningen, namnlagen och äktenskapslagen ändras och att det stiftas en lag om trossamfundens medlemsregister. Ändringarna i lagstiftningen avser att göra folkbokföringens organisation och metoder enhetligare och klarare. Folkbokföringen med sina

tas en lag om trossamfundens medlemsregister. Ändringarna i lagstiftningen avser att göra folkbokföringens organisation och metoder enhetligare och klarare. Folkbokföringen med sina

åjourförda uppgifter baserar sig på statens befolkningsdatasystem, som också den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet underhåller och använder för sin verksamhet och förvaltning samt för de myndighetsuppgifter som särskilt ålagts dem, typ informationstjänst och prövning av hinder mot äktenskap.

Samarbetet mellan de statliga registermyndigheterna samt den evangelisk-lutherska kyrkan och det ortodoxa kyrkosamfundet fortsätter, vilket innebär att församlingarna fortfarande kan ta emot och till befolkningsdatasystemet anmäla uppgifter om omständigheter eller händelser med anknytning till kyrkliga förrättningar och i samband med vilka medborgarna i varje fall kontaktar församlingen. Församlingarna skall också sköta uppgifter inom folkbokföringens informationstjänst. Till de viktigaste hör att lämna ut uppgifter ur gamla kyrkböcker.

På samma sätt som andra trossamfund skall den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet föra medlemsregister. Bestämmelser om medlemsregistrens datainnehåll och underhåll ingår i den föreslagna lagen om trossamfundens medlemsregister. Medlemsregistret hålls å jour med hjälp av uppgifter ur befolkningsdatasystemet.

Propositionen innehåller dessutom vissa tekniska ändringar.

Meningen är att regeringen i anknytning till arrangemangen kring folkbokföringen skall lämna separata propositioner med förslag till lag om ändring av kyrkolagen och till lag om ändring av lagen om ortodoxa kyrkosamfundet. Det är viktigt att lagarna i dessa propositioner och i denna proposition träder i kraft samtidigt.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft ungefär ett år efter att riksdagen antagit dem.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Dagens finländska folkbokföring, ett resultat av en historisk utveckling, är unik vad beträffar såväl organisation som metoder. Folkbokföringen har skötts inte bara av de statliga utan också av de kyrkliga myndigheterna.

De statliga folkbokföringsmyndigheterna förfogar över ett modernt befolkningsdatasystem med aktuella uppgifter om hela befolkningen. Befolkningsdatasystemets informationstjänster, exempelvis direktanvändning och telefontjänster, har utvecklats avsevärt under de senaste åren och följaktligen behövs ämbetsbevis inte alls i samma utsträckning som tidigare.

Parallellt med befolkningsdatasystemet för församlingarna i den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet kyrkliga befolkningsregister (kyrkböcker) över sina medlemmar. De åjourförda uppgifterna ingår även i befolkningsdatasystemet och betraktas som officiellt tillförlitliga på samma sätt som det statliga befolkningsdatasystemet.

Den parallella registerföringen gör att folkbokföringsmetoderna fortfarande är rätt invecklade. I de flesta församlingar förs de kyrkliga befolkningsregistren manuellt med hjälp av kartotek. Enligt en utredning till utskottet är det besvärligt och arbetskrävande att få statens och kyrkans register samordnade. Det finns goda förutsättningar att göra folkbokföringen klarare och enklare tack vare redan genomförda eller planerade datatekniska reformer inom den statliga registerförvaltningen och inom kyrkosamfundet.

Regeringen syftar genom sin proposition till en enhetlig och åjourhållen folkbokföring som bygger på det statliga befolkningsdatasystemet. Magistraterna blir registerbokförare och ansvarar för registeruppgifterna inom sina respektive verksamhetsområden och för att de underhålls. På befolkningsregistercentralens lott faller befolkningsdatasystemets allmänna funktion, registerfunktionernas enhetlighet och den rikstäckande informationstjänsten. Den moderna folk-

bokföringen skall uteslutande bygga på automatisk databehandling.

Församlingarna skall inte längre vara separata registerförare vid sidan av magistraterna. Församlingarna inom evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet får dock behålla en del folkbokföringsuppgifter, som framgår av propositionen. Den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa samfundet har en lång tradition och sakkunskap när det gäller folkbokföring och har dessutom ett välutbyggt nätverk av service-ställen och en växande datateknisk beredskap. Sammanlagt 86,5 procent av befolkningen hör till kyrkan eller samfundet. Kundenservicen gagnas av om församlingarna fortfarande kan ta emot och vidarebefordra till befolkningsdatasystemet anmälningar om omständigheter eller händelser med anknytning till kyrkliga förrättningar. Dessutom behövs uppgifterna i gamla kyrkböcker fortfarande till vissa delar. Det skall således fortfarande höra till församlingarna att lämna ut uppgifter ur gamla kyrkböcker. För bouppteckningar och arvskiten behövs inte bara släktutredningar utan också färsk personuppgifter. En smidig kundbetjäning kräver därför att församlingarna med hjälp av befolkningsdatasystemet skall kunna lämna ut aktuella uppgifter om sina medlemmar.

Enligt andra meningen i 38 § 2 mom. i den

föreslagna lagen om ändring av befolkningsdatalagen kan befolkningsregistercentralen av särskilda skäl bevilja även andra myndigheter eller sammanslutningar som har teknisk anslutning till befolkningsdatasystemet tillstånd att ur befolkningsdatasystemet lämna ut enstaka uppgifter som behövs för att tillgodose en persons rättigheter och fullgöra hans skyldigheter. Såsom lagrummet är formulerat är det inte tillåtet att lämna ut uppgifter för kommersiella ändamål, konstaterar utskottet. Utskottet noterar även helt generellt i sammanhanget att enhetliga avgiftsgrunder gäller för utlämnande av befolkningsuppgifter mot betalning.

Vad beträffar reformpaketet hänvisar utskottet till propositionerna 16 och 17/1998 rd samt de anknyttande utlåtandena från förvaltningsutskottet (FvUB 5/1998 rd och FvUB 6/1998 rd).

Av de orsaker som framgår av propositionsmotiveringen och med stöd av erhållen utredning finner utskottet förslaget behövligt och ändamålsenligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet vördsamt

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 27 maj 1998

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Kaarina Dromberg /saml
medl. Ulla Juurola /sd
Timo Järvilahti /cent
Reijo Kallio /sd
Toimi Kankaanniemi /fkf
Juha Karpio /saml
Osmo Kurola /saml

Pehr Löw /sv
Hannes Manninen /cent
Jukka Mikkola /sd
Tuija Pohjola /sd
Iivo Polvi /vänst
Veijo Puhjo /vgr
Erkki Pulliainen /gröna
Aulis Ranta-Muotio /cent.

RESERVATION

Motivering

Vi kan inte omfatta utskottets ståndpunkt på alla punkter och därför kommer vi med följande reservation:

Projektet att revidera folkbokföringen har redan länge varit aktuellt. Reformivrarnas främsta mål har varit att staten ensam skall stå för folkbokföringen. Den egentliga orsaken är att få till stånd ett redigare system men också att nagga på det gemensamma bandet mellan kyrkan och staten. Det här är orsaken till att totalreformen hittills har kunnat stoppas. Men nu står vi inför en principiellt stor omläggning.

Folkbokföringen är en viktig uppgift som av hävd hört till kyrkan. Relationen stat-kyrka förändras radikalt på sikt när kyrkans myndighetsställning i folkbokföringen så gott som helt slopas.

Det tendentiösa draget i reformen framhävs av att 3 § 3 mom. lagen om registerförvaltningen upphävs. Man kommer inte från tanken att orsaken till upphävandet står att finna i det faktum att riksdagen på förslag av förvaltningsutskottet (FvUB 14/1995) stick i stäv mot propositionen

lade till momentet när den godkände den gällande lagen om registerförvaltningen under 1995 års riksdag.

I 3 § 3 mom. lagen om registerförvaltningen sägs ”Om förande av befolkningsregister hos en församling i evangelisk-lutherska kyrkan och i ortodoxa kyrkosamfundet eller hos en annan kyrklig befolkningsregisterförare stadgas särskilt”. Det finns inget sakligt skäl att upphäva detta moment, menar vi. De facto påverkas det nya systemet inte av om momentet får stå kvar, men skulle accentuera kyrkans myndighetsställning i fråga om de myndighetsuppgifter som enligt både propositionen och utskottetsbetänkandet fortfarande hör till kyrkan. Samtidigt betonar det kontinuiteten i samarbetet med staten.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att lagförslagen 1, 3, 4 och 5 godkänns utan ändringar och att det andra lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 27 maj 1998

Hannes Manninen /cent
Timo Järvilahti /cent

Aulis Ranta-Muotio /cent
Matti Väistö /cent.